

Illustreret Tidende

Nr. 977.

Udkommer hver Søndag

Kjøbenhavn den 16de Juni 1878.

4 Kroner Fjerdingaaret.

19de Bind.

Indhold.

Oberst J. H. Mansa, af G. H. (med Portrait). — Kiana, af C. de Varigny (fortsat) — Panserskibet „Grosser Kurfürst's“ Undergang (med to Afbildninger) — Fra Verdensudstillingen i Paris (med to Billeder). — Leirea i Dyrehaven (med Billeder). — Meddelelser af blandet Indhold. — Bekjendtgørelser.

Oberst J. H. Mansa.

Vort lille Fædreland kan med Rette rose sig af, at Topografien og særlig Chartografien her har naaet saa høit et Udviklingstrin som nogetsteds. Unægtelig har i Danmark Naturen ogsaa ligesom lagt Alt tilrette i saa Henseende. De snævre Grænser muliggjøre Beskrivelsens Fuldstændighed, og Landets i det Hele ensartede Localforhold samt jævne, fladstrakte Terrain frembyde Betingelserne for Overskueligheden som paa faa andre Steder. Hos os vil Kaarttegneren, naar han med sine Maal og Instrumenter gennemstreifer Terrainet, ikke støde paa de uoverstigelige Skranke, Bjerge og uvesomme Høidedrag, der i andre Lande standse hans Skridt, vanskeliggjøre ham Arbeidet og paa hans Kaart afdagne sig som de vel bekjendte Straalefigurer, der lige netop ere istand til at antyde for Beskueren, at her hører Beskrivelsen op; Høideforhold lade sig ikke karakterisere eller blot angive paa et Kaart uden at forstyrre Billedet af Fladen. Danmarks for Chartografien saa yderst gunstige geografiske Beskaffenhed findes da ogsaa tidlig og med Dygtighed benyttet af saavel Videnskab som Teknik. Uden her at dvæle ved de allerede under Kongerne Christian IV., Frederik III. og Frederik IV. i meget primitiv Form optagne Kaart over enkelte Landsdele, maa nævnes det betydningsfulde, af det kongelige danske Videnskabernes Selskab foranstaltede chartografiske Værk, hvortil Maa-lingarbejderne paabegyndtes 1762, men som først blev fuldendt 1825, samt det af Oberst O. N. Olsen i 1842 udgivne Generalkaart over Danmark og Slesvig, hvilket

dog med sin meget lille Maalestok maa betragtes som et mere geografisk end egentlig topografisk Arbeide. Et større Fremskridt paa Chartografiens Omraade skete ved Generalstabens navnlig siden 1842 udførte omfattende og med stor Dygtighed besørgede topografiske Arbeider, der have vundet almindelig og udmærket Anerkjendelse, ikke mindst i Udlandet, især hos vore Naboer mod Syd. Men skal nogen Enkelt fremhæves som Kaarttegningens særlige Repræsentant i Danmark, er det ubestrideligt den Mand, hvis Billeder „Illustreret Tidende“ idag bringer sine Læsere.

Jacob Henrik Mansa er født i Frederiksborg den 8de Juni 1797 og er tredje ældste Søn af Slotsgartner, siden Slotsforvalter paa Fredensborg Johan Ludvig Mansa. Familien var oprindelig reformert og antages at være udvandret fra Frankrig i Slutningen af det 17de Aarhundrede ved Ophævelsen af det nantiske Edict. J. H. Mansas ovennævnte Fader var født i Zweibrücken den 10de April 1740 og Søn af den derværende Hofgartner. I sit 26de Aar kom han til Danmark, først som Gartner paa Herregaarden „Fuglsang“ paa Lolland; senere var han ansat paa „Marienlyst“ ved Helsingør, derefter i

Frederiksborg og fra 1799 paa Fredensborg, hvor han døde den 13de April 1820. Som Forfatter til den bekjendte, endnu hyppig anvendte „Have-Katechismus“ samt „Udkast til Hauge-Anlæg i den engelske Smag“, har han øvet en heldig og ikke ringe Indflydelse paa Havevæsenets Udvikling hertilands; han stod i stor Yndest hos Kong Frederik VI. og blev af denne decoreret med Danebrogsmandenes Hæders-tegn. Hans Hustru Louise Toxwærd, med hvem han havde ti Børn, af hvilke endnu sex ere ilive, var Datter af Henrik Christian Toxwærd og Anna Margrethe Hauendorff, født i Nykjøbing paa Sjælland 1769 og død i Fredensborg 1853.

Sin første Undervisning modtog J. H. Mansa af private Lærere, blandt Andre den senere som Geograf bekjendte Krohn og Pagehovmesteren Begtrup, Bibliotekar hos Enkedronning Juliana Marie. Siden blev han optaget paa Landcadetakademiet, gjorde Tjeneste som Page ved Frederik VI.s Hof, udnævntes den 4de December 1813, kun sexten Aar gammel, til Secondlieutenant ved Kronens Regiment (senere 3die Livregiment), som dengang garnisonerede i Helsingør, og blev Premierlieutenant den 7de September 1824.

Noget tidligere, nemlig i Aaret 1812, var imidlertid den af Aloys Senefelder i München i Slutningen af forrige Aarhundrede opfundne Stenrykkerkonst bragt til Danmark af Tyskeren Wenzler, der i Forening med afdøde Musikhandler C. C. Lose

Oberst J. H. Mansa, R. af D. pp.